

Waeke van het Achterhookse en Liemerse book

Verantwoording jury BBAL d.d. 3 maart 2024

De jury bestaat uit Gerwin Nijkamp (voorzitter en vertegenwoordiger mediawereld), Resy Oonk (vertegenwoordiger boekenwereld) en Frans van Gorkum (schrijfmeester en vertegenwoordiger schrijverswereld).

De systematiek van de jury is bekend. Deze maakte een snelle, eerste beoordeling en een onderlinge vergelijking mogelijk. De jury beseft, dat de diversiteit van de titels hoog is, waardoor een volledige vergelijkbaarheid niet mogelijk is.

De jury heeft het regionale karakter van het boek als uitgangspunt genomen. Daarnaast hechtte zij de meeste waarde aan de criteria oorspronkelijkheid, originaliteit en meerwaarde. Hierbij overwoog zij het volgende.

Heeft de auteur een geslaagde observatie afgegeven van onze streek, de mensen, die daar wonen, hun gewoonten, de zaken die zich afspelen?

Geeft de auteur een mooie, verfrissende, onthullende, herkenbare, waardevolle en unieke karakteristiek of is het een goede herhaling, is het meer van hetzelfde, is het een variatie op een bekend thema?

Voegt het werk iets toe aan de 'collectie Achterhoek en Liemers'?

Maakt de auteur het de lezer naar de zin door op een goede en goed gedoseerde manier de omstandigheden te beschrijven? Daaronder rekent de jury ook bronnenstudie inclusief de verwerking hiervan, een analyse en een conclusie.

De 88 verschenen titels in 2022 waren onder te verdelen in de volgende categorieën:

1. Literatuur (roman, thriller) 10%
2. Jeugdliteratuur 6%
3. Dialectliteratuur 10%
4. Eerste en Tweede Wereldoorlog 8%
5. Lokale historie en erfgoed 43%
6. Documentaires en biografieën 20%
7. Genealogieën 3%

De 64 verschenen titels in 2023 zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

1. Literatuur (roman, thriller) 25%
2. Jeugdliteratuur 0%
3. Dialectliteratuur 5%
4. Eerste en Tweede Wereldoorlog 8%
5. Lokale historie, muziek, landschap en erfgoed 45%
6. Documentaires en biografieën 8%
7. Genealogieën 6%
8. Archeologie 3%

De categorie geschiedenis is ten opzichte van 2022 opnieuw de grootste vertegenwoordiger. Bij proza is de streektaal helaas ondervertegenwoordigd. Gelukkig worden in diverse Nederlandstalige werken, zoals in Kalle van Bert Wagendorp en in Lamersvoort van Humphrey Ottenhof, wel het Nedersaksisch en het Kleverlands als streektaal vanzelfsprekend en met respect gebruikt.

Waeke van het Achterhookse en Liemerse boek

De Waeke van het Achterhookse en Liemers book doet vermoeden, dat de jury zich richt op werken, geschreven in het Nedersaksisch. Zij stelt vast, dat dit bij eerdere nominaties tot kritiek heeft geleid, omdat geen enkel boek, geschreven in deze taal, in de door haar samen te stellen shortlist werd opgenomen. De jury wijst erop, dat haar is gevraagd alle nieuwe titels op waarde te beoordelen, waarbij niet de gebruikte taal uitgangspunt is, maar de regio Achterhoek en Liemers. Helaas moet zij vaststellen, dat de (nieuwe) werken geschreven in het Nedersaksisch of het Kleverlands in de door haar beoordeelde jaren 2021, 2022 en 2023 niet het kwaliteitsniveau haalden om binnen de top 5 te geraken.

De jury betreurt het dat dit jaar geen kinderboek kon worden beoordeeld.

De jury constateert, dat de literaire familiegeschiedenissen het uitstekend blijven doen in haar werkgebied. Zowel in 2021, 2022 als 2023 ging het om literaire klassieke familiegeschiedenissen uit de Achterhoek en Liemers. Ook nu -de jury kan er met haar te hanteren criteria gewoonweg niet omheen- scoort het genre klassieke familiegeschiedenis zeer hoog. De literatoren hebben opnieuw in volle glorie de aard en positie van de mensen in deze streek geportretteerd.

Gelukkig trof de jury onder de verschenen titels ook dichtbundels aan. Zij vermeldt graag *Decennium*, het werk van Rita Boshart en Jack van Dodewaard, dat met *'Het begint nu toch wel aan te lopen'* een gedicht van klassieke schoonheid bevat.

Ook stelt de jury vast, dat het merendeel van de boeken niet alleen uitstekend zijn vormgegeven maar ook voortreffelijk zijn gedrukt.

Met inachtneming van de hiervoor geformuleerde overwegingen nomineert de jury voor het BBAL 2023:

Waeke van het Achterhookse en Liemerse boek

De geschiedenis van mijn sok

Een laatste erfgenaam ontrafelt het ontluisterende verhaal van zijn familie

Auteur: Jonah Falke

Uitgeverij: Thomas Rap, 2023.

Aard: Literatuur

Genre: Klassieke familiegeschiedenis

Taal: Nederlands

De klassieke familiegeschiedenis heeft niet tot doel de hobbymatige ontspanning, zoals tegenwoordig vaak het geval is, maar wil een zuiver beeld geven van de plek van de familie in de maatschappij en de wereld daar omheen. Een beschrijving dus van status met neergang en opgang of andersom, tradities, tragedies, prestaties en gebeurtenissen, hoe klein of hoe groot ook. Gelukkig verschijnen deze geschiedenissen de laatste jaren steeds vaker naast de brei aan familieboeken, die sinds het laatste decennium van de vorige eeuw bol staan van foto's, tekeningen, anekdotes en geslachtsregisters en de titel familiegeschiedenis pretenderen.

Jonah Falke heeft zo'n klassiek werk afgeleverd, ijselijk echt, zonder opsmuk en -soms confronterend- doordringend waarheidsgetrouw. Zijn boek begint ermee. Neem zijn verblijf als jongeling in het arbeidersdorp Ulft. Zijn boek eindigt ermee. Zijn oudtante die conform de genen tekeer gaat. Zijn slotconclusie: sokken hebben de gave om te verdwijnen, eigenlijk een ironische metafoor voor stilzwijgen zonder enige aanleiding.

De ondertitel van het boek is -waarschijnlijk uit commerciële motieven- te dik aangezet, maar als het gaat om het beschrijven van de eenzelligheid als dé karaktertrek van alle hoofdpersonen, dan is Falke daarin ten volle geslaagd. Met de scherpe blik van een gedreven zaakwaarnemer ontleedt hij de gebeurtenissen in de laatste vijf generaties van de familie Falke, legt hij deze bloot, zoals de Canadese Heerom in Canada ooit de naakte Afrikaners toch levensecht schilderde, terwijl zijn priesterschap dat eigenlijk niet toeliet. De verhaaltrant en het taalgebruik zijn heerlijk afgemeten en doorschijnend. Vooruit, één juweeltje: "Ik kwam erachter dat je als mens eigenlijk een onvolledig stuk vlees met een toevallig verleden bent."

Jonah Falke's sok is niet een sok van de sokkenfabrikant Falke. Nee, het is het kleinburgerlijk leven van een paar sokken, waarvan er soms maar eentje uit de was tevoorschijn komt, van sokken die aan de waslijn hangen en daar snel van worden afgerukt. Niet de sokken van de voorgestelde rijke sokkentak, maar de arme. Falke vertelt op ongemeen open, soms potsierlijke, soms ontroerende wijze de geschiedenis van zijn sok. Daarmee wordt niet alleen zijn familie langs vaderlijke kant bedoeld. Het bijzondere aan dit boek is, dat hij ook zijn eigen persoonlijkheid zo eerlijk mogelijk blootlegt en analyseert aan de hand van het liefdesverhaal van hem en zijn vriendin. De eenzelligheid van zijn familie blijkt ook in hem te zetelen. Wat hij ook doet, wat hij ook wil, hij raakt er niet van los. Hij tekent zijn eigen ontstaan, zijn groei, het ontwaken van zelfkennis met een meesterlijke kwast. Als lezer word je meegetrokken in dat verhaal, wil je hem op een gegeven moment zelfs wijs toespreken.

Het verhaal van de familie Falke is ook een deel van het maatschappelijk verhaal van de dorpen Ulft en Lichtenvoorde in de twintigste eeuw en in het begin van de eenentwintigste eeuw. Verrassend herkenbaar en daardoor ook kostbaar voor latere generaties, die het leven in deze dorpen willen begrijpen.

Waeke van het Achterhoekse en Liemerse boek

Grols Gewin

Stad en land tijdens de Tachtigjarige Oorlog

Auteur: Godfried Nijs

Uitgeverij: Stadsmuseum Groenlo - Nationaal Museum Tachtigjarige Oorlog, 2023

Aard: historie, krijgsgeschiedenis

Taal: Nederlands

De Haarlemse dichter-koopman Gilles Jacobszn. Quintijn droeg in 1627 het gedicht Oraniens Grols Gewin op aan prins Frederik Hendrik, de stedendwinger van onder andere Grol (Groenlo), ten tijde van de Tachtigjarige Oorlog. Weliswaar was dit gedicht bedoeld om de hulp van de prins in te roepen, Godfried Nijs gebruikte de titel van dit gedicht terecht voor zijn dagelijks verslag van de wederwaardigheden van Grol ten tijde van deze bijzondere episode in de vaderlandse geschiedenis.

De opdrachtgever, het Nationaal Museum Tachtigjarige Oorlog (Stadsmuseum Groenlo), wilde graag een populairwetenschappelijke uitgave over de gebeurtenissen in en rond Groenlo en de verre omgeving tijdens de Tachtigjarige Oorlog. De auteur is daar volledig in geslaagd. In een voortreffelijk leesbare stijl informeert hij de lezer -eerst als een opmaat voor het goede begrip- over het ontstaan en de betekenis van deze voor Nederland zo belangrijke oorlog tegen de Spanjaarden om vervolgens heel gedetailleerd maar nog steeds in een heldere leestrant de oorlogsvoering rond dit stadje te beschrijven. De lezer krijgt zo een heel indringende inkijk in het trieste en bloederige leven van de Achterhoeker/Munsterlander in het begin van de zeventiende eeuw. Je vraagt je af of er nog wel echte Achterhoekers bestaan na alle vreselijke moordpartijen en strooptochten van Staatse en Spaanse soldaten die hun woede om onder andere achterstallig loon bekoelden op de arme plattelanders.

De laatste jaren verschijnen steeds meer publicaties, waaruit blijkt dat niet het rijke en vooral veilige Holland, maar vooral de gewesten in het Oosten en het Zuiden slachtoffer werden van die vreselijke economische oorlog, terwijl de vroegere chroniqueurs vooral de godsdiensttwisten tussen protestanten en katholieken opvoerden om daarmee de ongebreidelde Hollandse hebzucht en machtswellust te verdoezelen.

Godfried Nijs' verslag is in al zijn nuchtere opsommingen onthutsend. Hij maakt inzichtelijk, dat in Holland en Zeeland de zo vaak bezongen Gouden Eeuw gold, maar dat voor de gewesten veeleer sprake was van een Zwarte Eeuw, omdat deze gebieden werden gebruikt als 'voirmuur', een bufferzone, om de eigen welvaart veilig te stellen. De tactiek van de verschroeiende aarde maar ook de radicale hebzucht van plunderende soldaten was voor 'de tuin' van Holland en Zeeland die Achterhoek heet rampzalig.

Nijs maakt duidelijk dat het oosten van Gelderland permanent oorlogsgebied was. Als een ware (technische) chroniqueur leidt hij de lezer door de tijd, waarbij de vele illustraties het ook beeldend maken. Bijvoorbeeld de portretten van vele legeraanvoerders en de illustraties bij de beschrijving van de wijze van oorlogsvoering maken zijn verhaal extra waarachtig. Ze vormen in feite heldere foto's van mensen in het landschap en op het slagveld.

Godfried Nijs kreeg van het Nationaal Museum Tachtigjarige Oorlog de opdracht mee een goed leesbaar boek te maken over de Tachtigjarige Oorlog in en rond Groenlo voor zijn toekomstige museumbezoekers. De auteur is daar glansrijk in geslaagd. Hoofdstuk I en II kunnen zo worden gezet voor de beschrijving van de wederwaardigheden van deze oorlog elders. Verder wordt duidelijk, dat men Groenlo niet alleen op het schild moet hijsen vanwege Grolsch, maar zeker ook voor haar unieke moed, vastberadenheid en uithoudingsvermogen in vroeger tijden. In Holland juicht men al eeuwenlang over het beleg van Haarlem, het ontzet van Alkmaar en Leiden. Het wordt hoog tijd, dat Grol daar aan wordt toegevoegd. Voor het Nationaal Museum Tachtigjarige Oorlog ligt hier een

Waeke van het Achterhookse en Liemerse book

dankbare taak. Godfried Nijs heeft met zijn boek het bestuur ook een dergelijke opdracht meegegeven.

Waeke van het Achterhoekse en Liemerse boek

Vastberaden en veelbelovend

Max van Dam, 1910-1943

Auteur: Frederieke Jeletich-Visser

Uitgeverij: WBooks Zwolle, 2023

Aard: tentoonstellingsboek schilderkunst

Genre: biografie

Taal: Nederlands

De auteur Frederieke Jeletich-Visser schrijft in haar dankwoord, dat zij heeft geprobeerd een beeld te schetsen van de tijd en de omgeving waarin het oeuvre van de uit Winterswijk afkomstige kunstschilder Max van Dam ontstond. Zij wilde een reconstructie maken van zijn werk en vroeg zich af of dit werk iets zou kunnen vertellen over hem en zijn kunstenaarschap.

Los van de vraag of zij daarin is geslaagd en los van de bestemming van het boek, wordt duidelijk gemaakt hoe zeer de nazi's vanaf hun opkomst tot hun neergang in 1945 op barbaarse wijze mensen hun toekomst en fenomenale talenten hebben ontnomen. Deze onbeschaafde stam onthield daarmee de wereld pure beschaafdheid, waar we vandaag de dag nog steeds mee worstelen.

De vraag is of Frederieke Jeletich-Visser geslaagd is in haar poging om het kunstenaarschap van Max van Dam in al zijn facetten duidelijk te maken? Die vraag kan met een volmondig "ja" worden beantwoord. In een bondige en heldere schrijfstijl schetst zij het leven en het kunstenaarschap van deze bijzondere Winterswijker.

Max van Dams zoektocht naar zijn waarachtige ik in de kunst was geen gemakkelijke. Dat wordt heel duidelijk in het verhaal van Frederieke Jeletich-Visser. Hierbij gaat het om zijn overlevingsdrang, kwellingen en gedreven zoektocht naar het ware kunstenaarschap. Vlak voor zijn dood lijkt hij eindelijk door te hebben wat zijn werkelijke schildervermogen is. Dat besef ontlaat zich als een prachtige explosie op het doek, maar helaas niet voor lang. In Sobibor wordt zijn kunstenaarsleven, een prachtige bloem die op openspringen staat, vernietigd

Het boek begint met het onmenselijke trieste hoogtepunt: vlak voor zijn dood blijft hij de kern van de schilderkunst zoeken: de ziel van de SS-Oberscharführer Karl Frenzel proberen te vatten in het portret. Van Dam is voor alles kunstenaar. Dat geeft Frederieke Jeletich-Visser heel mooi weer. Het einde van het boek heeft de auteur klein gehouden, waardoor de kilheid van de Nazi-waanzin nog meer wordt benadrukt, maar ook het geluk van Max van Dam die zich eindelijk in staat voelt mooie kunst te maken.

Elk jaar verschijnen boeken over de Tweede Wereldoorlog. Hoe langer deze ellendige periode achter ons ligt, hoe meer boeken verschijnen, zo lijkt het wel. Ook dit jaar staan op de boekenplank van het Beste Boek uit Achterhoek en Liemers werken, die de Tweede Wereldoorlog als onderwerp hebben. Het zijn goed gedocumenteerde en prachtig vorm gegeven werken, die een helder beeld scheppen van de tijd tussen 1940-1945.

Waarom krijgt dit boek dan een extra? Omdat het boek de essentie van waar kunstenaarschap prachtig beschrijft. Omdat het ons blijft herinneren aan de nutteloze wrede dood van een grote zoon uit onze regio. De nazi's hebben ons met Max van Dam onthouden wat de mensheid het meest kenmerkt: in staat zijn om te scheppen. En dus is dit unieke boek over een Achterhoeker in dit tijdsgewricht voor de goede verstaander een waarachtige oproep om de vrijheid, de vrede en de kunst voor altijd te koesteren en te borgen.

Waeke van het Achterhoekse en Liemerse boek

Kind van Maria en Mao

het verhaal van een generatie

Auteur: Jos Palm

Uitgeverij: Atlas Contact, Amsterdam/Antwerpen, 2023

Aard: literatuur

Genre: historie, coming of age, egodocument

Taal: Nederlands

Het boek gaat over het gezin Palm, waarvan de vader uit Groessen komt. De moeder van de hoofdpersoon uit De Laatste Heer van Astrid Schutte (winnaar in 2021) kwam ook uit Groessen, een dorpje onder de vuilverbrandingsovenrook van Duiven. Bijzonder dat uit dit dorp opnieuw mensen figureren in literaire werken.

Palm is in Groessen een bekende en gerespecteerde naam. De familie Palm verkoopt auto's en had een tankstation. Palm staat daar te boek als vertrouwd, oprecht gelovend in de goedheid van mensen. Wie daar vroeger zijn of haar auto voltankte, liep naar binnen, meldde hoeveel hij/zij had getankt. Op basis van slechts die mededeling rekende vrouw Palm af.

Van dat goede vertrouwen is heel veel te vinden in het boek van Jos Palm. Hij beschrijft de geschiedenis van het gezin, dat in het dorpje Zeddam terecht komt. Hij groeit op in de zestiger en zeventiger jaren toen het Roomse ideaal werd afgezworen en het Rode Boekje van Mao als de nieuwe bijbel voor een beter leven werd omarmd. Jos en zijn zus stappen uit de kerk en omarmen de rode brigade van geluk en gelijkheid. Ze krijgen daarbij te maken met hun ouders, die uit alle macht hun geloof vasthouden en vandaaruit leven.

Jos Palm is historicus en journalist die op Liemerse en Achterhoekse bodem zijn ontstaan en volwassenwording nauwgezet beschrijft en tegelijkertijd de symbolen van afstervend geloof en opkomend belangenprotest tegen de georganiseerde maatschappij behandelt.

Het mooie en unieke aan dit boek is, dat het een levensschets geeft van een generatie, een familie uit onze regio in de naoorlogse jaren van de vorige eeuw, toen alle voorgeschreven zekerheden voor mensen wegvielen en ze zelf op zoek moesten naar nieuwe zekerheden. De auteur legt het karakter van zijn ouders, broers en zusters, maar ook van hemzelf in alle eerlijkheid en oprechtheid bloot. Hij schetst een beeld van gelijke karakters, vasthoudend en strak in de leer op een zonderlinge manier, die dus niet anders dan kunnen botsen en dan vaak op een implosieve wijze. Het is een geschiedenis van, zoals zo vaak, herhaling, waarbij mensen heen en weer worden geslingerd tussen veranderende normen en waarden. Van een oud houvast naar een nieuw houvast. Jos Palm heeft dat op een subtiele wijze vastgelegd: vader en moeder met een hang naar God en zaligheid in het hoofd na een zonderlinge jeugd en de kinderen, waarbij zich hetzelfde patroon ontvouwt met als voornaamste exponent de auteur zelf, maar dan naar de rode theologie. Dat hij daarbij in de ogen van sommigen niet altijd de juiste namen en plaatsen vermeldt, doet hieraan niets af.

In Kind van Maria en Mao toont Jos Palm ook aan, dat hij een romancier is. Hij beschrijft zijn eigen gemankeerde ontwikkeling soms ontroerend eerlijk. Maria en Mao staan centraal in dit psychologisch drama, twee uitersten die de leden van zijn familie ook zo kenmerken. De hoofdpersoon slaagt erin met vallen en opstaan wijs te worden. Zijn enorme belezenheid komt hem daarbij te hulp. De schets van zijn weg langs Braamt, Zeddam, Doetinchem en Doesburg is hilarisch, droefgeestig, aangrijpend. Omgeven door dogmatische randfiguren, revolutionaire zwartkousen, control freaks, weet hij zich uiteindelijk aan dit naargeestige milieu te onttrekken.

Slechts eenmaal komt een typisch Kleverlands woord om te hoek kijken. De auteur noemt dat snel 'volkstaal'. Zijn herkomst is niet Achterhoekse, zoals hij schrijft, maar Liemers. Maar wat heeft een

Waeke van het Achterhookse en Liemerse book

gemiddelde lezer op met Kleverlands en Liemers. Daar hebben ze nog nooit van gehoord. Dus volkstaal uit de meer bekende, aansprekende Achterhoek. Een commercieel motief?

Waeke van het Achterhoekse en Liemerse boek

De oorlog van Jan Massink

Auteurs: Karel Berkhuisen en Ingeborg te Dorsthorst

Uitgeverij: Hermans in samenwerking met Stichting Doetinchem herdenkt, 2023

Aard: Tweede Wereldoorlog

Genre: geschiedenis

Taal: Nederlands

De auteurs Karel Berkhuisen en Ingeborg te Dorsthorst hebben hun boek terecht de titel 'De oorlog van Jan Massink' meegegeven. Aan de hand van het nauwgezette dagboek van Jan Massink en zijn unieke fotowerk over Doetinchem en omgeving ten tijde van de Duitse bezetting tussen 1940-1945 zorgen zij voor een geweldige, huiveringwekkende en soms bizarre inkijk in het dagelijkse leven van dit onschuldige Achterhoekse stadje aan de Oude IJssel, dat zich opmaakte om door te groeien naar een welvarend oord voor alle mensen.

Het boek is niet zomaar een van de vele fotoboeken met verduidelijkende commentaren over de Tweede Wereldoorlog. De meeste van deze boeken zijn fragmentarisch en laten slechts details zien van een van de meest ellendige episodes uit de geschiedenis van de mensheid. Natuurlijk hebben deze boeken geschiedkundige waarde. Alles wat de gebeurtenissen vastlegt van deze drieste periode is waardevol. De meerwaarde van dit boek zit 'm in de continuïteit van het fotografisch vastleggen van de gebeurtenissen in Doetinchem van de eerste tot de laatste dag, 29 juni 1945, de verjaardag van prins Bernard, waarbij dagboekfragmenten inkijk geven in het leven van de fotograaf. De toevoegende, verduidelijkende en vooral chronologisch gezien bijzondere informatie van de auteurs geeft die meerwaarde nog eens iets extra's mee. Met grote kennis van zaken plaatsen zij - ook nog eens volstrekt objectief- de foto's en de dagboekfragmenten in de grotere historische context van de opkomst en neergang van Nazi-Duitsland. Wie iets wil begrijpen als volgestrekte buitenstaander van de Tweede Wereldoorlog en van de gevolgen voor de gewone burger in een gewoon Nederlands stadje, is dit een lesboek pur sang. Als je als Doetinchemmer de nog steeds zeer herkenbare plekken terugziet, zoals de veemarkt en de Dr. Huber Noodtstraat, dan besef je des te meer wat vrede en veiligheid nu betekent. De foto's hebben niet alleen een unieke historische maar ook een kunstzinnige waarde. Historie en kunst komen bijeen in een bijna overweldigende foto op de bladzijden 112 en 13: de door de Duitsers gevorderde kerkklokken die klaar liggen voor verschepping in de haven van Doesburg.

Karel Berkhuisen heeft onderzoek gedaan naar de roof van Joods onroerend goed. In dit fotoboek maakt hij duidelijk hoe enkele Doetinchemmers van naam en faam zich schandelijk verrijkten aan het bezit van Joodse Doetinchemmers die als slachtvee door de nazi's werden afgevoerd. De Jodenvervolging is een triest hoofdstuk in het boek. Die ellende wordt misschien wel het best weergegeven met een kiekje, dat op zich niet veel voorstelt, maar dat met de wetenschap van nu een van de meest verdrietige foto's van het boek is.

In het hoofdstuk 'De Luchtbeschermingsdienst' staat de Joodse Alex Heilbron, lid van de burgerwacht en dus op en top vaderlandslievend, vrolijk biljartend tijdens een nachtwacht op de foto. In hoofdstuk 7 wordt duidelijk hoe snel na de Duitse inval de Joden kil, zakelijk en effectief uit de samenleving werden weggesaneerd.

De auteurs zijn erin geslaagd verzetsacties, hoe klein ook, mede dankzij de foto's van Massink uit te diepen en vast te leggen. Naast de verfoeilijke NSB'ers woonden in Doetinchem stoere, rechtvaardige mensen, die het slechte in de mens bleven weerstaan. De actie van de leerlingen van het Doetinchems Lyceum die protesteerden tegen het verwijderen van twee Joodse leraren, mag wat dat betreft een ereplek krijgen in de Doetinchemse canon.

Waeke van het Achterhookse en Liemerse book

Dit al maakt het boek 'De oorlog van Jan Massink' tot een bijzonder tijdsdocument, plaatselijk voor Doetinchem, maar zeker ook regionaal voor Oost-Gelderland.

Waeke van het Achterhookse en Liemerse book

De jury draagt voor als winnaar van het BBAL 2023:

Vastberaden en veelbelovend
Max van Dam, 1910-1943
Auteur: Frederieke Jeletich-Visser